

Marek W. Kozak

Uniwersytet Warszawski, EUROREG

Podsumowanie cyklu spotkań ws. ZIT: wnioski i rekomendacje dotyczące Strategii ZIT

CENTRUM EUROPEJSKICH
STUDIÓW REGIONALNYCH I LOKALNYCH
UNIWERSYTET WARSZAWSKI

**MIR, Warsztaty dotyczące wdrażania ZIT w
Polsce**

Zakopane 20.01.2015

Kluczowe cechy ZIT

To innowacja w praktyce polityki spójności, zmierzająca ku wdrożeniu wspólnej pracy (zwłaszcza jst) nad diagnozą wspólnych problemów, planowaniem i realizacją wspólnych działań.

Dodatkowo kładzie nacisk na: zintegrowane podejście terytorialne oraz oparcie na dowodach.

Jest to zapewne próba przełamania dotychczasowej praktyki, gdzie nowy paradygmat nie był na ogół wcielany w życie (zastępowanie przez inwestycje infrastrukturalne). Świadectwem tego są postanowienia rozporządzeń, kładące nacisk na kluczowe współcześnie czynniki prorozwojowe, czyli CT 1,2,3 i inne (tu zwłaszcza na funkcjonalnych obszarach zurbanizowanych).

Cele ZIT to: 1. sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji; 2. promowanie partnerskiego modelu współpracy różnych jednostek administracyjnych; 3. - realizacja zintegrowanych projektów; 4. zwiększanie wpływu miast i ich obszarów funkcjonalnych na działania w ramach polityki spójności na ich obszarze (*Zasady realizacji..*, 2013, s. 4)

Cele cyklu spotkań

Na podstawie pisemnych uwag przedstawionych przez eksperta (oraz wcześniej niezależnie przez pracowników MIR) oraz wizytacji obszarów funkcjonalnych dyskusja z przedstawicielami Związku ZIT, IZ RPO oraz innych PT przedstawicieli obszaru funkcjonalnego nad kierunkami przebudowy projektu strategii pod kątem jej zgodności z literą i duchem „Zasad realizacji ZIT w Polsce”, Umową Partnerstwa rozporządzeń PE i Rady (i innych dokumentów strategicznych), zgodności ze współczesnym paradygmatem, a także zgodności logicznej projektu (diagnoza-SWOT- cele i priorytety) oraz jakości (poprawności technicznej) dokumentu. Wykorzystano też, tam, gdzie możliwe, tabelę spójności opracowaną przez Zespół JASPERS.

Okres pracy nad projektami strategii ZIT eksperta trwał od kwietnia do połowy sierpnia 2014, a następnie został przedłużony do końca listopada.

Rola eksperta w praktyce

- Dokonanie pisemnej oceny 17 projektów strategii ZIT wg kryteriów uzgodnionych z MIR;
- Udział w spotkaniach, połączony często z wizytacjami, dyskusje nad uwagami i doradztwo kierunków zmiany lub poprawy;
- ponieważ ocena projektów oraz kontakt z przedstawicielami obszarów funkcjonalnych miał służyć identyfikacji słabszych punktów i wyjaśnienia kierunków ich usunięcia (poprawy), nie przedstawiano omówień silnych stron, choć oczywiście ich nie brakowało;
- Rola eksperta daje się sprowadzić do roli pierwszego doświadczonego czytelnika, tak, żeby zawczasu zdiagnozować i usunąć kluczowe słabości.

Wnioski - ogólnie

- Wysoki indywidualizm członków Związku ZIT; niska skłonność do współpracy;
- zdecydowane preferowanie projektów infrastrukturalnych;
- słabości logiki interwencji (wewnętrznych powiązań strategii: diagnozy i SWOT z projektowanymi celami, priorytetami, działaniami, projektami);
- nazbyt rozbudowana, obszerna diagnoza,, choć w ZIT przewiduje się ograniczoną liczbę celów tematycznych do realizacji;
- przewaga w diagnozie analiz ilościowych nad jakościowymi;
- nazbyt rozbudowany, niekonkluzywny, a przez to nieużyteczny SWOT; często zawierający błędy techniczne;
- niska jakość lub brak uzasadnień dla wyborów;
- skłonność do Mertonowskiego następstwa celów (zastępowania celów złożonych, trudnych przez łatwiejsze i prostsze w wykonaniu).

Wniosek kluczowy

Nie dotyczy szczegółowych wymagań programów 2014-2020, które łatwo poprawić, lecz ogólnego podejścia:

**Odrzucania przez większość władz lokalnych nowego paradygmatu rozwojowego i wysoka skłonność do preferowania (paradygmat przemysłowy; Polska już nie jest krajem przemysłowym).
Deklarowana akceptacja przy rzeczywistym odrzuceniu.**

Rekomendacje

- Skoncentrować się na wykorzystaniu zasady *evidence* i *place based* (z należytych i logicznym uzasadnieniem każdego wyboru);
- Upowszechniać przekonania, że celem ZIT (szerzej: polityki spójności i innych polityk) nie jest wydanie pieniędzy, lecz osiągnięcie celów rozwojowych;
- Rozwinąć działania na rzecz wyjaśnienia i promocji podejścia ZIT;
- Upowszechniać wiedzę nt nowego paradygmatu rozwoju i czynników pro-rozwojowych w zglobalizowanej gospodarce;
- Eliminować zjawisko Mertonowskiego następstwa celów (zastępowania celów trudnych przez prostsze i łatwiejsze);

Rekomendacje cd

- Promować prace Związków ZIT, godne tego efekty, dobrą praktykę, wspierać związany z MLG i NPM udział instytucji i społeczności lokalnych w ZIT;
- Dla osiągnięcia zmiany wiedzy i postaw, także zachowań w toku realizacji, należy zapewnić sprawny odgórny system monitoringu i ewaluacji rzeczowej (być może nawet szeroko pojmowanej kontroli) nad sposobem i efektami realizowanych przedsięwzięć ZIT;
- Dla uporządkowania i zintegrowania prac nowo powstająca koncepcja i delimitacja MOFOW winna być spójna z już stosowanymi zasadami wyznaczania i funkcjonowania 17 metropolitalnych OF ZIT. Można też wreszcie rozważyć, czy klasyczna metoda diagnozowania terytorium i na tej podstawie wytyczanie celów jest odpowiednia na przyszłość dla ZIT o z góry ograniczonej liczbie celów tematycznych?

Zamiast podsumowania

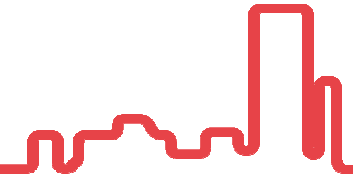
Związki ZIT w okresie realizacji projektu wykazały się szybkim uczeniem idei ZIT i poprawą projektów strategii. Ostateczna wersja strategii może być gotowa po zakończeniu realizacji projektu, bowiem zależą w wielu elementach od nowego RPO (przełom 2014/2015).

Zintegrowane podejście terytorialne to innowacja.

Związki ZIT, IZ RPO i służby MIR wykonały wielką pracę nad strategiami. Zróbmy wszystko, by z powodzeniem zrealizować strategię wypełniając Zasady i Umowę Partnerstwa, zatem i zgodne z nowym paradygmatem.

A jeśli nie wyjdzie tak jak chcemy, niech to nie będzie z naszej winy.

Dziękuję za uwagę,

Marek W. Kozak

m.kozak@uw.edu.pl